

Katılım Hesaplarına Yapılan Yatırımlardan Elde Edilen Gelirlerin Türk Vergi Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi¹ *Evaluation of Revenues From Investments Made to Participation Accounts in Regards to Turkish Tax Legislation*

İlyas Ceyhan

Vergi Müfettişi, iceyhann@gmail.com

Fatih Yardımcıoğlu

Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi SBF, Maliye Bölümü, fatihyardimcioglu@sakarya.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Geliş 3 Mayıs 2019

Düzeltilme Geliş 15 Ağustos 2019

Kabul 17 Ağustos 2019

Anahtar Kelimeler:

Katılım Bankası, Katılım Hesabı, Kar Payı, Vergilendirme, Türk Vergi Sistemi, İslami Finans

© 2019 PESA Tüm hakları saklıdır

ÖZET

Katılım bankalarının çalışma prensipleri ile konvansiyonel bankaların çalışma prensipleri birbirinden farklı olmasına rağmen, katılım bankalarının fon kullandırma işlemlerine ait muameleler ve katılım bankalarına yatırım yapanların elde ettikleri kar payları, büyük oranda konvansiyonel bankaların faaliyetleriyle aynı esaslar üzerinden vergilendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı katılım hesaplarına yapılan yatırımlardan elde edilen gelirlerin Türk Vergi Mevzuatı karşısındaki durumunun tespit edilmesidir. Bu çalışma ile katılım bankacılığının faaliyetlerinin yürütülmesinde vergi mevzuatından kaynaklı sorunlar ve vergi mevzuatı ile uyumsuz olduğu düşünülen yönler ortaya konulacaktır. Çalışma faizsiz finans uygulamalarının Türk vergi mevzuatına / Türk vergi mevzuatının faizsiz finans uygulamalarına uyumuna katkı sağlaması bakımından önemlidir. Bu amaçla katılım bankalarına yapılan yatırımlardan elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine ilişkin düzenlemeler ortaya konulmuş, vergi mevzuatının bu gelirlere bakış açısı değerlendirilmiş ve sorunlu olduğu değerlendirilen hususlara ilişkin çözüm önerileri getirilmiştir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 3 May 2019

Received in revised form 15 August 2019

Accepted 17 August 2019

Keywords:

Participation Bank, Participation Account, Profit Share, Taxation, Turkish Tax Legislation, Islamic Finance

© 2019 PESA All rights reserved

ABSTRACT

Although participation banks and conventional banks working principles are different from each other, yet application of funds and profit share of participation banks mostly taxed from the same essentials as conventional banks. Purpose of the study is to determine the situation of revenues from investments made to participation accounts within the context of turkish tax legislation. This study will reveal the problems conducting participation banks' activities originating from tax legislation as well as it's prospective incompatible aspects of legislation. Study is important in respect to contribute interest-free finance implementations' adaptation to turkish tax legislation's interest-free finance. For this purpose, revenues from investments made to participation accounts' taxation regulations revealed, evaluated the perspective of tax legislation's to those revenues and solution offers presented in respect of the problematic subjects.

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Fatih Yardımcıoğlu danışmanlığında İlyas Ceyhan tarafından hazırlanan "Faizsiz Finans Uygulamalarının Türk Vergi Mevzuatı Karşısındaki Durumu; Sorunlar ve Çözüm Önerileri" isimli Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

Giriş

Katılım bankalarının fon kullandırma işlemlerine ait muameleler ve katılım bankalarına yatırım yapanların elde ettikleri kar payları, büyük oranda konvansiyonel bankaların faaliyetleriyle aynı esaslar üzerinden vergilendirilmektedir. Bunun yanında katılım bankalarının çalışma prensiplerinin konvansiyonel bankaların çalışma prensipleriyle aynı olduğu yönündeki eleştirilerin bir kısmının kaynağını da vergi mevzuatı karşındaki bu durum oluşturmaktadır.

Mevcut vergi yasalarında katılım bankacılığı faaliyetlerinin fihhi kaidelere uygun olarak yürütmesini sağlayacak yeterli düzenleme bulunmamaktadır. Vergi mevzuatının da aralarında bulunduğu bir takım sebeplerden ötürü katılım bankalarının çalışma şekilleri her geçen gün daha fazla konvansiyonel bankalara benzerlik göstermekte, bu durum da farklı prensiplerle çalışan iki farklı grup bankanın bir birine aşırı benzerlik gösterdiği şeklindeki tartışmaların ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

“Katılım hesaplarına yapılan yatırımlardan elde edilen gelirlerin Türk vergi mevzuatı karşındaki durumu nedir” araştırma sorusu çerçevesinde, bu çalışmada katılım bankalarına yapılan yatırımlardan elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine ilişkin düzenlemeler ortaya konulmuş, vergi mevzuatının bu gelirlere bakış açısı değerlendirilmiş ve sorunlu olduğu değerlendirilen hususlara ilişkin çözüm önerileri getirilmiştir.

Yapılan bu çalışmada, katılım bankacılığının faaliyetlerinin yürütülmesinde vergi mevzuatından kaynaklı sorunların ve vergi mevzuatı ile uyumsuz olduğu düşünülen yönlerin ortaya konulması suretiyle, faizsiz finans uygulamalarının Türk vergi mevzuatında yer bulmasına ilişkin çalışmalara katkı sunulması amaçlanmaktadır.

İki bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümde genel hatlarıyla katıl bankaları ve katılım hesapları hakkında bilgiler verilmiş, ikinci bölümde ise katılım hesaplarından elde edilen kar paylarının vergi mevzuatı karşındaki durumu aktarılmış, vergi mevzuatı ve Tekdüzen Hesap Planının bu gelirlere bakış açısı ile bu gelirlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin mükellef uygulamaları değerlendirilmiş, sorun olarak görülen hususlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

1. Genel Hatları ile Katılım Bankaları ve Katılım Hesapları

1.1. Katılım Bankaları

Türk bankacılık sektörünün önemli bir eksikliğini gidermek amacıyla 1983 yılında yasal altyapısı oluşturulan Özel Finans Kurumları, günümüzde katılım bankaları adını almıştır. Bu bankalar faizsizlik prensibi esasına göre topladıkları fonları, ticari faaliyetlerinde ve bireysel mal ve hizmet alımlarında ihtiyaç duyan gerçek veya tüzel kişilere kullandırmaktadır. (https://www.albaraka.com.tr/pdf/Katilim_Bankaciligi_Sistemi_Nedir_.pdf , 25/03/2019)

Türkiye’de hali hazırda faaliyet gösteren altı adet katılım bankası bulunmaktadır. (<https://www.bddk.org.tr>) Bunlar aktif büyüklükleri itibariyle, bankacılık sektörünün yaklaşık %5’ini oluşturmaktadır. (<http://www.tkbb.org.tr/mukayeseli-tablolar>)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nda katılım bankalarının fon toplarken kullanabilecekleri “*özel cari hesap*” ve “*katılma hesabı*” olmak üzere iki adet hesap türü düzenlenmiştir. Katılım bankaları ile çalışmak isteyen kimseler yatırımlarını bu hesaplardan birine yönlendirmek suretiyle faizsiz finans sistemine dâhil olacaktır.

Katılım bankaları, karz benzeri bir sözleşme yapılarak oluşturulan özel cari hesaplar, mudarebe sözleşmesi temeli üzerinden kurulan katılım hesapları ve yatırım vekâleti sözleşmesi yapılmak suretiyle tesis edilen hesaplar üzerinden fon toplamaktadırlar. (Hacak, 2018: 48)

Cari hesaplar, mevduat bankalarındaki vadesiz hesaplar gibi kısmen borç, kısmen emanet sayılır. Katılım bankası bu hesaplara faiz veya kar payı ödemesi yapmamaktadır. (Aktepe, 2017: 155) Cari hesaplar katılım bankalarının müşterilerinden yatırım amacı olmaksızın topladıkları paraların izlendiği hesaplardır. Kurum, talep edilmesi halinde, hesaplardaki paraları herhangi bir ek ödemede bulunmadan sahiplerine iade etme yükümlülüğü altındadır. Bu hesaplar için anaparaya herhangi bir sabit ya da değişken ilave yapılması mümkün değildir. Bu fazlalık faiz sayılır (AAOIFI, 2018: 967-968) ve faiz işlemler ise katılım bankalarının çalışma prensiplerine aykırıdır.

Bankacılık faaliyetlerini faizsiz bankacılık prensipleri çerçevesinde yürüten katılım bankaları (Şahin, 2007: 6) topladıkları fonları; satım yöntemleri, kiralama yöntemleri, ortaklık yöntemleri, vekâlet yöntemleri ve BDDK tarafından belirlenecek diğer yöntemlerden biri aracılığıyla kullanılmaktadır. (T.C. Resmi Gazete, 25/01/2019, Sayı:30666)

1.2. Katılım Hesapları

5411 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinde katılım hesaplarının, “*katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullanılmamasından doğacak kâr veya zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesapları ifade edeceği*” belirtilmiştir.

Katılım hesaplarını, katılım bankalarının emek sermaye ortaklığı esasına göre yatırımcılardan topladığı meblağlar oluşturmaktadır. Mudarebe ortaklığı şeklinde kurulan bu yapıda, hesap sahipleri ile kurum arasındaki ilişki, sermayedar ile işletmeci ortak arasındaki ilişkidir. İşletmeci ortak tek bir kişi iken sermayedar birden fazla kişiden oluşmaktadır. (AAOIFI, 2018: 966) Katılım bankacılığı prensiplerine göre ise sermaye sahibinin yatırımların hepsinden zarar etmesi ve bunun sonucunda sermayesinin bir kısmını veya tamamını kaybetme riski söz konusudur.

Katılım hesapları havuz sistemi üzerinden işletilir. Öncelikle yatırım sahipleri katılım hesabı açtırmak ve bu hesaba para yatırmak suretiyle fon havuzuna dâhil olurlar. Havuzda biriken fonlar katılım bankaları tarafından çeşitli şekillerde işletilir veya finansman olarak kullanılır. Oluşan kar veya zarar fon ile katılım bankası arasında paylaşılır. Fonun payından diğer giderler düşülür ve kalan tutar fona iştirak eden yatırım sahipleri arasında paylaşılır. (Özsoy, 2012:143)

2. Katılım Hesaplarından Elde Edilen Kar Paylarının Vergi Mevzuatı Karşısındaki Durumu

2.1. Katılım Hesaplarında Oluşan Kar Paylarının Vergilendirilmesi

Bu kısımda katılım hesaplarında oluşan kar paylarının vergilendirilmesi vergi kanunları çerçevesinde değerlendirilecektir.

2.1.1. Genel Hatları ile Vergi Kanunlarında Katılım Hesapları ve Kar Payları

Yürürlükte bulunan vergi mevzuatında kar payı kavramı daha çok “*işletmenin maliyet giderleri ve zararları çıkarıldıktan sonra kalan net kârın pay senedi başına düşen bölümünü, temettü hissesi*”ni ifade edecek şekilde kullanılmıştır. (<http://www.tdk.gov.tr> , 28/12/2018) Ancak son yıllarda vergi kanunlarında yapılan düzenlemelerde, katılım bankaları tarafından yapılan kar payı ödemelerini ve kar zarar ortaklıklarından elde edilen kar paylarını da karşılayacak şekilde de kullanılmıştır. Bu bilgi, katılım hesaplarından elden edilen kar payları ile hisse senedi ve benzerlerinden elde edilen kar paylarının karıştırılmaması açısından önem arz etmektedir. Öte yandan vergi mevzuatı her iki kar payını da menkul sermaye iradı olarak değerlendirilmiş olsa bile, katılım bankalarının ödemiş olduğu kar payları genel olarak mevduat bankalarından elde edilen faizlerle benzer muamelelere tabi tutulmuştur.

Kar paylarının vergilendirilmesinde, geliri elde eden tarafın hukuki durumu verilecek şekilde önem arz etmektedir. Zira vergi mevzuatımız gerçek kişilerin elde ettiği gelirler üzerinden, gelir vergisi alırken, tüzel kişilerin elde ettiği gelirleri kurumlar vergisine tabi tutmaktadır. Buna göre gerçek kişinin katılım hesabı vasıtası ile yatırıma yönlendirdiği paradan elde ettiği kar payı *menkul sermaye iradı* olarak değerlendirilirken, tüzel kişinin aynı şekilde yatırım yapmak suretiyle elde ettiği kar *ticari kazancının* bir unsuru olarak vergilendirilmektedir.

2.1.2. Katılım Hesaplarından Elde Edilen Kar Paylarının Tevkifat Yoluyla Vergilendirilmesi

Vergilemede genel kural, verginin mükellef tarafından verilecek beyannamedeki bilgilere istinaden tahakkuk ettirilmesidir. Ancak bazı gelir unsurlarında beyannamenin verilmesi beklenmeksizin, bu gelirleri mükelleflere sağlayanlar tarafından verginin hesaplanarak kesilmesi ve vergi dairesine ödenmesi usulü benimsenmiştir. (Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2016:485) Verginin tevkifat² yoluyla ödenmesi usulü özellikle menkul sermaye iratlarında çok geniş bir tabana yayılmıştır.

² Tevkifat: Verginin ödeme esnasında, ödemeyi yapan kişi tarafından kesilerek vergi dairesine yatırılması.

Tevkifata ilişkin yasal düzenlemelerden biri Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesidir. Bu maddede bir takım ödemeleri yapan mükelleflere, hak sahibinin gelir vergisine mahsuben tevkifat yapma zorunluluğu getirilmiştir. Maddenin birinci fıkrasının sekiz ve dokuz numaralı bentlerine göre özel finans kurumları tarafından kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları üzerinden %15 oranında tevkifat yapılması gerekmektedir. Ayrıca Kanun Bakanlar Kuruluna tevkifat oranlarında değişiklik yapma yetkisi vermiştir. Dolayısı ile %15 sabit bir oran olmayıp Bakanlar Kurulunun en son belirlemiş olduğu orandır.

Tevkifata ilişkin bir diğer düzenleme Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67 nci maddesidir. 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe giren bu madde, bünyesinde tevkifat müessesine ilişkin önemli hususlar barındırmaktadır. Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine omurgayı bu madde oluşturmaktadır.

Geçici 67 nci maddenin 4 numaralı fıkrasının tevkifata ilişkin düzenlemesi, “... 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları 98 inci ve 119 uncu maddelerde belirtilen sürelerde beyan edilir ve ödenir. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.” şeklindedir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda ise tevkifata ilişkin düzenlemeler 15 ve 30 uncu maddelerde yer almaktadır. İstihkak sahibinin tam mükellef olması durumunda tevkifat 15 inci maddeye göre, dar mükellef olması durumunda ise 30 uncu maddeye göre yapılacaktır.³ Bunun yanında Kurumlar vergisi Kanunu'nun Geçici 1 inci maddesinde, “Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi uyarınca vergi kesintisine tâbi tutulmuş kazanç ve iratlar üzerinden, bu Kanun uyarınca ayrıca kesinti yapılmayacağı, anılan maddeye göre yapılan vergi kesintilerininin 34 üncü madde hükümleri çerçevesinde kurumlar vergisinden mahsup edilebileceği” belirtilmiştir.

Gelir Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde, katılım bankalarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları, konvansiyonel bankaların mevduat sahiplerine ödediği faiz gelirleri gibi menkul sermaye iradı olarak sayıldığından, katılım fonlarının işletilmesinden kâr elde edilmesi durumunda hesap sahiplerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmaktadır. (Tok, 2006; aktaran: Özkan, 2010)

Katılım hesabına yatırım yapanların elde ettikleri kar payları üzerinden yasal mevzuatta belirlenmiş oranda yapılacak olan tevkifat, bankalar tarafından hesaplanacak ve toplam ödeme tutarından kesilerek vergi dairesine beyan edilmek suretiyle ödenecektir. Kar payını elde eden kişi ise yıllık beyannamesini verirken hesapladığı toplam vergiden, bankanın tevkifat yaparak vergi dairesine ödediği kısmı tenzil edecek ve kalan tutarı vergi dairesine ödeyecektir. Tevkif edilerek vergi dairesine ödenmiş olan verginin, beyanname üzerinden çıkan vergiden yüksek olması durumunda ise aradaki farkın iadesini isteme hakkı doğacaktır.

Bir gelirden tevkifat yapılırken öncelikle istihkak sahibinin gelir vergisi mükellefi mi kurumlar vergisi mükellefi mi olduğuna bakılması gerekmektedir. İstihkak sahibinin gelir vergisi mükellefi olması halinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesi, kurumlar vergisi mükellefi olması halinde ise Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15 inci maddesi uygulanacaktır. Ancak burada her ikisine göre de özel düzenleme niteliğinde olan Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67 nci maddesi ön plana çıkmaktadır. Bu madde gereğince, tevkifat yapılırken öncelikle ödemenin geçici 67'de sayılan ödemelerden biri olup olmadığına bakılır. Eğer ödeme bu madde kapsamında yer alan ödemelerden biri ise, tevkifat bu maddeye göre yapılır. Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılması halinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15 inci maddeleri kapsamında ayrıca tevkifat

³ Tam mükellef Gelir Vergisi Kanunu'nun 3 üncü maddesinde tanımlanmıştır. Türkiye'de yerleşmiş olanlar ile Resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları tam mükellef sayılırlar. Bu kişiler Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 6 ncı maddesine göre Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler dar mükelleftir ve bunlar sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler.

yapılmaz. Dolayısı ile geçici 67 nci maddenin diğer düzenlemelere göre uygulanma önceliği bulunmaktadır.

Özetlenecek olunursa katılım bankaları, katılım hesabı sahiplerine ödedikleri kar payları üzerinden, istihkak sahibinin gelir vergisine karşılık olarak geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yaparak vergi dairesine ödemek zorundadırlar. Geçici 67 nci maddenin uygulanması halinde artık GVK 94 ve KVK 15 uygulanmayacaktır. İstihkak sahibinin gelir vergisi veya kurumlar vergisi mükellefi olmasının bu duruma bir etkisi bulunmamaktadır.

2.2. Gelir Vergisi Kanunu'nun Kar Paylarının Vergilendirilmesine İlişkin Düzenlemeleri ve Bu Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

2.2.1. Gelir Vergisi Kanunu'nun Kar Paylarının Vergilendirilmesine İlişkin Düzenlemeleri

Gelir Vergisi Kanun'u geliri, "gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı" olarak tanımlanmış ve yedi adet kazanç ve irat unsuru saymıştır. Bunlardan biri de sahip olunan sermaye üzerinden elde edilen menkul sermaye iratlarıdır. Menkul sermaye iratlarını sıralayan 75 inci maddenin 12 nci fıkrasında katılım hesaplarından elde edilen kar payları, "12. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları" şeklinde yer almıştır.

Menkul sermaye iratları için Kanun'un 75 inci maddesinde genel bir tanım yapılmış ve "sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde ettiği kar payı, faiz, kira ve benzeri iratların menkul sermaye iradı" olduğu belirtilmiştir.⁴

Tanım baktığımızda iki ana unsur olduğunu görülmektedir: (Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2016: 255)

- Gelir, nakdi sermaye veya para ile temsil edilebilen değerlerden oluşan sermaye dolayısıyla elde edilmiş olmalıdır.
- Gelir, sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışındaki faaliyetlerden elde edilmiş olmalıdır.

Tanımda menkul sermaye iradının *nakdi sermaye veya para ile temsil edilebilen değerlerden oluşan sermaye dolayısıyla elde edilmiş* gelir olarak ifade edilmesi ile yetinilmemiş, birde *ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında* olduğu belirtilmiştir. Hesap Uzmanları Derneği tarafından her yıl güncellenerek yayımlanan *Beyanname Düzenleme Kılavuzu*'nda Kanun'un bu yaklaşımı şu şekilde açıklanmıştır. (Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2016: 255)

"...ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında" ifadesi, nakdi sermaye ve menkul kıymetlerin söz konusu faaliyetlere bağlılığı veya bağımsızlığı (faaliyetler dolayısıyla elde edilip edilmediği) anlamında değil; ticari, zirai veya serbest meslek faaliyetlerine yöneltilen (tahsis edilen), başka bir anlatımla bu alanlarda değerlendirilen sermaye ile menkul kıymetlere veya faiz karşılığı borç verme alanlarına yöneltilen sermayeyi birbirinden ayırmak, daha doğrusu karıştırmaları önlemek için kullanılmıştır. Zira, ticari faaliyete yöneltilmiş bulunan bir sermayenin de son tahlilde bir nakitten karşılanmış olduğu, dolayısıyla ticari faaliyetten elde edilen karın da menkul sermaye iradı sayılması gerektiği

⁴ "Kar payı" ifadesini metne ekleyen 2361 sayılı Kanunun gerekçesinde; bu ifadenin ticaret hukukuna uygun bir şekilde "temettü" terimi yerine kullanıldığı belirtilmiştir. Dolayısı ile buradaki ifade maddenin 1, 2 ve 3 numaralı bentlerinde yer alan kar paylarına karşılık gelmektedir.

1. Her nevi hisse senetlerinin kâr payları (kurucu hisse senetleri ve diğer intifa hisse senetlerine verilen kâr payları ve pay sahiplerine hazırlık dönemi için faiz olarak veya başka adlarla yapılan her türlü ödemeler ile Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları ile konut finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen ipotega dayalı menkul kıymetlere ve varlık finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen varlığa dayalı menkul kıymetlere ödenen faiz, kâr payı veya benzeri gelirler dâhil.);

2. İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limited Şirket ortaklarının, iş ortaklıklarının ortakları ve komanditerlerin kâr payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dâhildir. Kooperatiflerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden doğan kârların ortaklara, kooperatifle yaptıkları muameleler nispetinde tevzii, kazanç dağıtımı sayılmaz.)

3. Kurumların idare Meclisi Başkan ve üyelerine verilen kar payları.

iddia edilebilecektir. Bu tür tartışmalara baştan engel olmak için tanım yapılırken "dışında" deyimine yer verilerek konuya açıklık getirilmiştir."

Kanun kullanmış olduğu bu ifadelerle menkul sermaye iratlarının sadece nakdi sermaye veya para ile temsil edilebilen değerlerden elde edilebileceğini belirtmektedir. Dolayısı ile vergilendirilecek kazancın sınıflandırılmasında, yatırımın hangi faaliyetlere yönlendirildiği önem arz etmektedir. Katılım hesaplarından elde edilen kar paylarının menkul sermaye olarak sınıflandırılması onlarında bu şekilde elde edilmiş kazançlar olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

2.2.2. Gelir Vergisi Kanunu'nun Kar Paylarının Vergilendirilmesine İlişkin Düzenlemelerinin Değerlendirilmesi

2.2.2.1. Menkul Sermaye İratlarının Kaynağından Olumsuz Doğmaması

Menkul sermaye iratları mahiyetleri gereği kaynağından olumsuz doğmaz. Diğer bir anlatımla menkul sermaye niteliğindeki varlıklar irat getirmediği takdirde ortaya çıkan bir zarardan söz edilmez. (Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2016: 279) Bu kural Gelir Vergisi Kanunu'nun 88 inci maddesinde yer alan "*Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmeler zarar addolunmaz.*" ifadesiyle vücut bulmuştur.

Örneğin sahip olunan hisse senetleri için kar dağıtım kararı alınması durumunda, bu kaynaktan elde edilmiş bir kazanç olacak ve vergilendirme gündeme gelecektir. Kar dağıtım yapılmaması durumunda ise vergisel açıdan bir sonuç doğmamaktadır. Burada üçüncü bir durum, yani hisse senedinin ait olduğu şirketin zarar etmesi durumunda bu zararın hisse senedi sahiplerinden, ellerinde bulunan hisse sayısı oranında tahsil edilmesi gibi bir olay söz konusu değildir. İstisnai olarak hisse senedinin değer kaybetmesi benzeri bir durumun ortaya çıkabilir, ancak bu durumda, yapılan yatırımdan zarar doğmasından değil sermayede meydana gelen kayıptan, diğer bir ifadeyle yatırım sahibinin mal varlığında azalmadan söz edilir. Değer düşüklüğü doğrudan yatırımın kendisi ile ilişkilendirilir ve ortaya çıktığı dönemin değil, menkul kıymetin elden çıkarıldığı dönemin zararı olarak değerlendirilir.⁵ Vadeli mevduat hesaplarında da vergilendirme buna benzer şekilde ortaya çıkmaktadır.

Katılma hesaplarına yapılan yatırımlar karşılığında, hesap sahibine herhangi bir nam altında daha önceden belirlenmiş bir getiri garantisi verilmesi mümkün olmadığı gibi, bu hesaplara yatırılan anaparanın, aynen geri ödenmesi de garanti edilemez. (<http://tkbb.org.tr/sss-yeni#1654> , 05/04/2019) Her ne kadar gerçekleşme ihtimali düşük olsa da katılım hesaplarından oluşan fon havuzlarında zarar meydana gelebilir. "*Katılma hesabına yatırım yapanlar fonlarını katılım bankalarında, İslam fihki ve hukuki boyutu ile zarara razı olarak değerlendirirler.*" (Dinç, 2017) Hesabın mahiyeti gereği yatırım yapanın bu zararı üstlenmesi gerekmektedir. Böyle bir durumun ortaya çıkması halinde gelir vergisi mükellefi bir gerçek kişinin bu zararı vergi matrahından indirip indiremeyeceği konusunda vergi kanunlarında bir düzenleme bulunmamaktadır.

Yukarıda da aktarıldığı üzere, menkul sermaye iratları kaynağından olumsuz doğmamakta, vergilendirme bu prensipten hareketle yapılmaktadır. Zira Gelir Vergisi Kanunu'nun 88 inci maddesinde menkul sermaye iratlarında gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen

⁵ Menkul kıymetin değer kaybetmesinden dolayı ortaya çıkan bir zarar olsa da bu zararın menkul kıymetin getireceği iratla herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Zira Gelir Vergisi Kanunu menkul kıymet alım-satımından elde edilen gelirleri menkul sermaye iradı ile ilişkilendirmemiş, alım satımın devamlı olarak yapılmasını ticari kazanç kapsamına alırken, bunun dışındakileri diğer kazanç ve irat (değer artış kazancı) olarak değerlendirmiştir.

Ticari Kazancın Tanımı

Madde 37

5. Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden;

Değer Artışı Kazançları

Mükerrer Madde 80

1. İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.

Vergi Usul Kanunu'nun 279 uncu maddesinde, hisse senetleri ile fon portföyünün en az % 51'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri alış bedeliyle değerlendirileceği belirtilmiştir. Bu hüküm gereğince vergilendirme dönemlerinde hisse senetleri bilançoda alış bedeli ile gösterilmeye devam edecek, değerlerinde bir artış veya azalma olsa bile bu fark vergi matrahına intikal edilmeyecektir. Ne zaman hisse senedi elden çıkarılırsa o zaman alış bedeli ile satış bedeli ve masraflar toplamının arasındaki fark, satışın yapıldığı dönemin faaliyet sonuçlarına kar veya zarar olarak aktarılacaktır.

eksilmelerin zarar addolunmayacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme kar zarar ortaklığı temelinde işletilen katılım hesaplarının bu prensibi ile ters düşmektedir.

Öte yanda aktarılan düzenleme gereğince menkul sermaye iratlarına yapılan yatırımlardan zarar doğması, sadece iradın elde edilmesi için yapılan giderlerin (komisyon, aracı ücreti, kırtasiye vb.) irat miktarını geçmesi durumlarında ortaya çıkmaktadır. Aslında Kanun'un bu düzenlemenin katılım hesabından doğan zararın vergi matrahından indirilmesinin önünü kapattığı da söylenebilir.

Özetlenecek olunursa burada şu hususa dikkat çekmek istenilmektedir. Vergi mevzuatı katılım hesaplarına yapılan yatırımlardan elde edilen kar paylarını menkul sermaye iradı olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu sınıflandırma yapılırken katılım hesaplarını vadeli mevduat hesaplarından ayıran en temel hususlardan biri göz ardı edilmiştir. Zira Kanun'da katılım hesabında zarar oluşması durumunda mükelleflerin bu zararı beyannamelerine hangi şekilde intikal ettirecekleri ve bu hesapların dönem sonlarındaki değerlemesinin nasıl yapılacağı hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Yani bir kaynaktan elde edilen gelir vergilendirilirken, aynı kaynaktan zarar da doğma ihtimalinin bulunduğu hususu kavranmamıştır.

2.2.2.2. 191 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nin Katılım Hesaplarından Elde Edilen Kar Paylarını Sınıflandırması

Gelir Vergisi Kanunu'nun kar paylarını menkul sermaye iradı olarak değerlendirmesinde ki yaklaşım 191 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde ortaya konulmuştur. Tebliğin "*Kar Payı Kavramı ve Türleri*" başlıklı kısmında aynen şu ifadeler yer almaktadır.

"Aynı fıkranın 12'nci bendinde, faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabına ödenen kar payları da menkul sermaye iradı sayılmıştır. Söz konusu menkul sermaye iratları anılan bentte "kar payı" olarak sayılmakla beraber, bu iratlar bir alacak hakkına dayanmakta olduğundan vergi uygulaması bakımından faiz olarak kabul edilmekte ve faizlerin tabi olduğu hükümlere göre vergilendirilmektedir. Dolayısıyla, bunlar kurumlardan alınan kar payı kavramı içinde değerlendirilmeyecektir."

Burada, "*içinde değerlendirilmeyeceği*" ifadesi ile kastedilen kar payları, Gelir Vergisi Kanunu'nun 75 inci maddesinin ilk üç bendinde sayılan ve kurumlar tarafından ortaklara, hisse senedi sahiplerine, idare meclisi başkan ve üyelerine dağıtılan kar paylarıdır. Vergi mevzuatında kar payı ibaresinin daha çok bunlar için kullanıldığı, katılım bankalarının dağıttığı kar paylarının ise vergi mevzuatında yeni yeni yer bulmaya başladığı daha önceki kısımlarda aktarılmıştı.

Tebliğde, katılım bankalarının dağıtmış olduğu kar payının bu türden kar payı olmadığı zikredilerek, isim benzerliğinden dolayı karıştırılmalarının önüne geçilmek istenmektedir. Ancak devamında katılım hesabından elde edilen kar payları; alacak hakkına dayandığından bahisle *faiz* olarak değerlendirmekte ve faizlerin tabi olduğu hükümlere göre vergilendirildiği ifade edilmektedir. Tebliğ katılım hesaplarının kar zarar ortaklığı temelinde oluşturulduğu gerçeğini göz ardı etmiş ve bu hesapların alacak hakkına dayandığını belirtmiştir. Oysa 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 144 üncü maddesinde mevduat hesaplarına sağlanan menfaatler için *faiz* ibaresi kullanılırken, katılım hesaplarına sağlanan menfaatler için *kar* ibaresi kullanılmıştır.⁶ Bu yaklaşım her iki hesaptan elde edilen gelir türlerinin farklı değerlendirilmesi gerektiğine yönelik bir karine olarak görülmelidir.

Gelir Vergisi Kanunu'nu genel olarak katılım hesaplarından elde edilen kar paylarını münferit bir menkul sermaye iradı olarak değerlendirmiştir. Ancak Tebliğ katılım hesaplarına yatırılan tutarları bankaya verilen borç olarak değerlendirmiş ve buradan elde edilen geliri faiz olarak sınıflandırmıştır. Katılım hesaplarının ortaklık temelinde işletilen hesaplar olduğu hususu ile bu hesaplar için yapılan

⁶ Faiz oranları ile diğer menfaatler

MADDE 144.- Bakanlar Kurulu, bankaların ödünç para verme işlemleri ve mevduat kabulünde uygulanacak azamî faiz oranlarını, katılma hesaplarında *kâr* ve *katılma oranlarını*, özel cari hesaplar dahil bu maddede belirtilen işlemlerde sağlanacak diğer menfaatlerin nitelikleri ile azamî miktar ya da oranlarını tespit etmeye, bunları kısmen veya tamamen serbest bırakmaya yetkilidir. Bakanlar Kurulu, bu yetkilerini Merkez Bankasına devredebilir

ödemelerin faiz değil, hesaplara yatırılan paraların işletilmesi suretiyle elde edilen kardan yatırımcıya düşen pay olduğu hususunun mevzuatta açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

2.3. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Kar Paylarının Vergilendirilmesine İlişkin Düzenlemeleri ve Bu Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

2.3.1. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Kar Paylarının Vergilendirilmesine İlişkin Düzenlemeleri

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 6 ncı maddesi, safi kurum kazancının tespitinin, Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanması suretiyle tespit edileceğini belirtmiştir. Bu hüküm gereğince kurumların elde ettikleri kazançların tamamı, kaynağı ne olursa olsun ticari faaliyetten elde edilmiş kazanç olarak vergilendirilmektedir. Bundan dolayı kurumlar vergisi mükelleflerinin katılım hesaplarından elde ettikleri kar payları menkul sermaye iradı değil, ticari kazancın bir unsuru olarak vergilendirilecektir.

2.3.2. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun Kar Paylarının Vergilendirilmesine İlişkin Düzenlemelerinin Değerlendirilmesi

Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında yer alan bir kurum tarafından elde edilen *kar payları*, gelir vergisi mükelleflerinden farklı olarak menkul sermaye iradı değil kurum kazancının bir unsuru olarak değerlendirilecek ve kurumun yapmış olduğu ticari faaliyetin sonucunda elde edilmiş bir kazanç muamelesi görecektir.

Bunun dışında Kanun'un *İndirilecek Giderler* başlıklı 8 inci maddesinde "*Katılım bankalarınca katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.*" ifadesi yer almıştır. Bu ifade katılım bankalarına, katılım hesapları için dağıttıkları kar paylarını kurum kazancının tespitinde gider olarak indirebileceklerine ilişkin düzenlemeyi barındırmaktadır. Öte yandan 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde de belirtildiği üzere, katılım bankaları ödemiş oldukları kar paylarını Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının ilk bendinde yer alan ticari kazançtan indirilecek giderlere ilişkin düzenleme kapsamında indirme imkânına da sahiptirler.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda katılım hesaplarında zarar oluşması durumunda bunların nasıl değerlendirileceği hususunda açık bir düzenleme bulunmasa bile kurumlar vergisi mükellefleri bu zararları Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazancın tespitine ilişkin hükümleri kapsamında indirim konusu yapabileceklerdir. Bu indirimin kaynağı da yine Kanun'un ticari kazançtan indirilebilecek giderleri belirleyen 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının ilk bendinde yer alan "*Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler.*" hükmü olacaktır.

2.4. Vergi Usul Kanunu'nun Alacakların Değerlemesine İlişkin Düzenlemeleri ve Bu Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

2.4.1. Vergi Usul Kanunu'nun Alacakların Değerlemesine İlişkin Düzenlemeleri

İşletmelerin sonsuz kabul edilen ömürleri belli faaliyet dönemlerine bölünmekte ve faaliyet sonuçları bu dönemler itibarıyla tespit edilmektedir. Bu durum dönem sonu envanter ve değerlendirme işlemlerini zorunlu kılmaktadır. (Küçük, 2017: 12) Vergi Usul Kanunu değerlemeyi 258 inci maddesinde tanımlamış ve "*Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanması ile ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tesbitidir.*" ifadelerini kullanmıştır. Değerlemenin yapılmasındaki maksat işletmede kayıtlı bulunan mevcutların değerlendirme günündeki değerlerinin tespit edilmesi, böylece oluşan fazlalık veya eksilmelerin vergi matrahına intikal ettirilmesidir.

İşletmelerde kayıtlı bulunan iktisadi kıymetlerin değerlendirilmesinde uygulanacak esaslar Vergi Usul Kanunu'nun üçüncü kitabını oluşturan 258 - 330 maddelerinde yer almaktadır. Kanun'un 281 inci maddesi gereğince: "*Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirirken, mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınacaktır.*"

Mukayyet değer, defter kayıtlarında yazılı değeri ifade etmektedir. Yani alacak, değerlendirme gününde defter kayıtlarında hangi tutarla kayıtlı ise bu tutar üzerinden dikkate alınacaktır. Alacağın mevduat veya kredi sözleşmesi kaynaklı olması durumunda ise henüz tahsil edilmemiş olsa bile, değerlendirme günü itibarıyla doğmuş olan faizleri de alacağına dâhil edilecek ve gelir hesaplarına aktarılacaktır.

Örnek: Nakit fazlası olan 100.000,00 TL, 25 Kasım 2018 tarihinde 180 gün vade ile mevduat hesabına yatırılmıştır. Hesaba ödenen faiz oranı yıllık %24 olup faiz ödemesi vade sonunda yapılacaktır.

Değerleme günü olan 31 Aralık 2018 de vadeli mevduat hesabında tahakkuk etmiş olan faiz tutarı şu şekilde olacaktır.

Toplam vade → 180 gün
25 Mayıs - 31 Aralık → 36 gün

$$\frac{100.000 * 36 * 24}{36000} = 2.400$$

Vergi mevzuatının benimsemiş olduğu *tahakkuk esası* gereği, vadeli mevduat hesabına yatırılan tutar için tahakkuk etmiş olan 2.400 TL tutarındaki faiz, henüz tahsil edilmemiş olsa da değerlendirme günü itibarıyla gelir hesaplarına kaydedilecek ve vergi matrahına dâhil edilecektir. Vade tarihinde ödeme yapıldığında ise bu tutarla ilgili sadece tahsilat kaydı yapılacaktır.

2.4.2. Katılım Hesaplarının Dönem Sonu Değerleme İşlemleri ve Bu İşlemlerin Değerlendirilmesi

Vergi Usul Kanunu'nun alacakların değerlemesine ilişkin düzenlemeleri yukarıda aktarılmıştır. Bu düzenlemelerinin aktarılmasındaki maksat, vergi mevzuatında katılım hesaplarına yatırılan paraların değerlemesine ilişkin boşluğa dikkat çekmektir. Katılım hesaplarının değerlendirilmesi ile ilgili Vergi Usul Kanunu'nun değerlemeyi düzenleyen üçüncü kitabında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu hesapların değerlendirilmesi, mükellefler tarafından 281 inci maddesinin *mevduat hesaplarının değerlendirilmesine* ilişkin hükümlerine istinaden yapılmakta, hesaptan elde edilecek kar payları yasal defterlere faiz geliri olarak yansıtılmaktadır.

Mevduat hesapları ile aynı esaslar üzerinden değerlendirilmek, katılım hesaplarının mahiyetine uymamaktadır. Vadeli mevduat hesabına yatırılan tutar bankaya belli bir ivaz karşılığında verilmekte ve bu ivaz, belirlenen vade içerisinde tahakkuk etmektedir. Kar payları ise vadeye bağlı olarak değil, dâhil edildikleri fon havuzunun işletilmesinin sonucuna bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Katılım bankasının fonun işletilmesinden zarar etmesi halinde anaparayı dahi kaybetme riski bulunmaktadır.

Katılma hesaplarının işletilmesinden doğan kâr veya zararın, her vade grubunun toplam fon havuzu içindeki ağırlığı oranında hesaplanması gerekmektedir.⁷ Katılma havuzlarında biriken fonların işletilmesinden oluşan fonlar günlük olarak değerlendirilir ve birim hesap değeri olarak adlandırılan bir yöntemle kar/zarar sunulur. (Dinç, 2017) Birim değeri katılma hesaplarının işletilmesi sonucu kâr veya zarar edildiğinde değişen bir ağırlık birimidir. Her gün veya her hafta sonu, söz konusu gün veya hafta içinde elde edilen kâr veya zararın eklenmesiyle yeniden hesaplanır ve bir sonraki gün veya hafta sonuna kadar geçerli olmak üzere ilan edilir. (<http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcumal7.doc> , 10/04/2019) Ayrıca katılım bankaları, katılma hesaplarının işletilmesinden doğacak kâra katılma oranlarını veya tahmini kâr oranını serbestçe belirleyebilirler. Belirlenmiş katılma oranı veya tahmini kar oranı, katılmama hesabının açıldığı anda hesap cüzdanına kaydedilir.⁸

Yönetmelik düzenlemesi gereğince, katılım fonu hesapları üzerinde hesap sahibinin talep hakkı ve katılım bankasının ödeme yükümlülüğü; katılma hesaplarında vade sonunda geçerli birim hesap değeri kadardır. Katılım hesabının karla mı yoksa zararla mı sonuçlanacağı vade tarihindeki birim hesap değeri dikkate alınarak belirlenecektir.⁹

⁷ Mevduat Ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Madde 6: Katılım fonlarına ilişkin genel koşullar

⁸ Mevduat Ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Madde 6: Katılım fonlarına ilişkin genel koşullar

⁹ Mevduat Ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Madde 3: Tanımlar, **Birim hesap değeri:** Katılma hesabının cari değerini belirleyen ve birim değeri ile hesap değerinin çarpılması suretiyle hesaplanan, katılma hesabı sahibinin, üzerinde hak iddia edebileceği tutar.

Katılım hesapları değerlendirme günü itibariyle ilan edilmiş olan birim değer esas alınması ve “birim değeri ile hesap değerinin çarpılması suretiyle yatırım sahibinin fon üzerindeki hakkının tespit edilmesi mümkündür.” (Dinç, 2017: 11) Ancak Vergi Usul Kanunu değerlendirme ölçülerini ve mükelleflerin bu ölçülerden hangisini tatbik edeceklerini açık bir şekilde belirlemiştir. Mükelleflerin bu ölçüler arasından seçim yapma veya farklı bir ölçüyü tatbik etme serbestileri bulunmamaktadır. (Uysal ve Eroğlu, 2009:468)

Vergi Usul Kanunu'nun 281 nci maddesinin ilk fıkrasının aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi halinde, hem önerilen uygulama Kanuni bir temele kavuşmuş olacak hem de ayrı mahiyete sahip olan varlıkların (katılım hesabı ve mevduat hesabı) değerlemesi ayrı şekilde yapılabilecektir. Böylece değerlendirme gününde katılım hesaplarında zarar var ise, bu zararın yasal defterlere aktarılması da yasal bir düzenlemeye bağlanacaktır. Bunları sağlamak için 281 inci maddenin başlığının katılım hesaplarını da kapsayacak şekilde, “*Alacaklar, Vadeli Mevduat Hesapları ve Katılım Hesapları*” benzeri bir başlıkla değiştirilmesi ve maddenin 1 inci fıkrasının aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

“Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır. Katılım bankalarında açılan katılım hesaplarında bulunan yatırımların değerlemesi, bankanın en son ilan etmiş olduğu birim değer esas alınarak yapılır.”

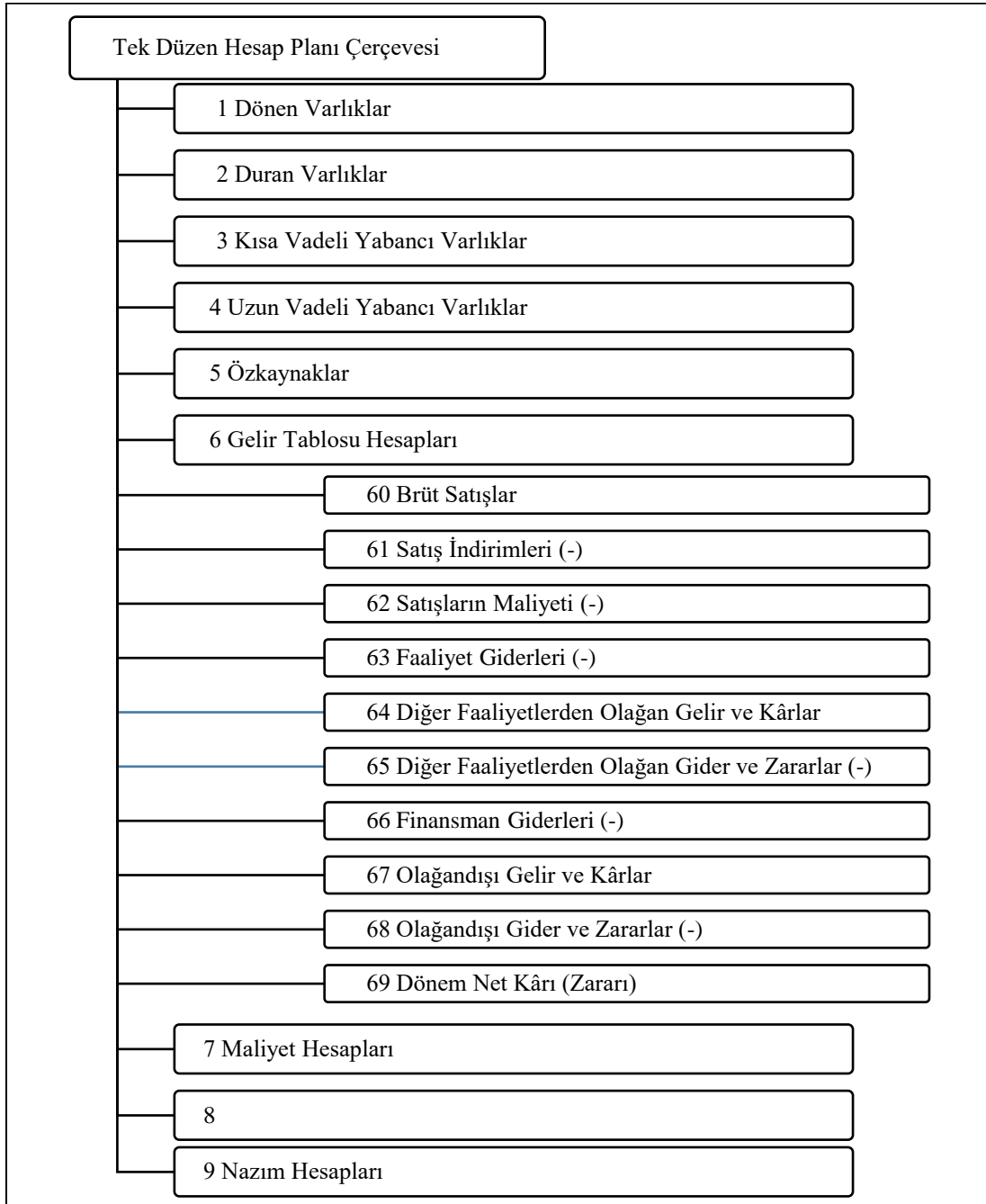
2.5. Katılım Hesaplarından Elde Edilen Kar Paylarının Muhasebeleştirilmesi ve bu İşlemlerin Değerlendirilmesi

2.5.1 Tekdüzen Hesap Planını ve Kar Paylarının Muhasebeleştirilmesi

Tekdüzen Hesap Planı 1994 yılı başından itibaren banka ve sigorta şirketleri dışında kalan işletmelerin tümünde uygulamaya konulmuştur. (Sevilengül, 2009:112) İşletmeler, muhasebe sistemlerini tekdüzen hesap çerçevesi ve hesap planı doğrultusunda kurmak zorundadır.

Tek düzen hesap planında *ondalık kodlama sistemi* kullanılmış (Sevilengül, 2009:112) ve hesap grupları *dokuz* başlık altında sınıflandırılmıştır.

Şekil 1: Tek Düzen Hesap Planı Çerçevesi ve Gelir Tablosu Hesapları

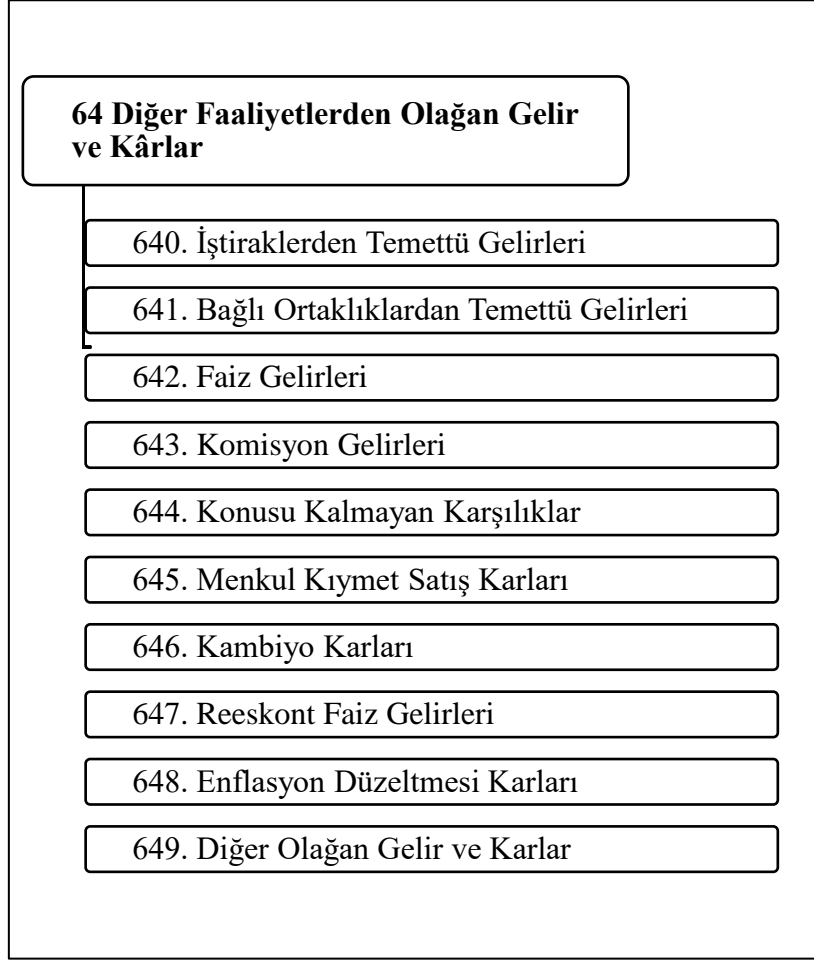

İlk beş grup bilanço hesaplarını oluştururken, altıncı grupta yer alan hesaplar gelir tablosu hesaplarını oluşturmaktadır. “Temel finansal tablolardan ikincisi olan ve kar ve zarar tablosu/cetveli adıyla da anılan” (Yalkın, 2008:69) “gelir tablosu; satışların, gelirlerin, satışlar maliyetinin, giderlerin, kâr ve zararlara ait hesapların ve belli dönemlere ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini sağlamaktadır.” (T.C. Resmi Gazete, 26/12/1992, Sayı: 21447(M)) İşletmelerin belli bir tarih aralığındaki faaliyetlerinin sonuçları gelir tablosunda gösterilir.

Faiz gelirleri, işletmelerin ana faaliyet konuları dışındaki faaliyetlerinden elde ettikleri gelirlerden olduğundan, gelir tablosunda “64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar” hesap grubu içerisinde yer almıştır. Bu grupta açılmış olan “642 Faiz Gelirleri hesabı, her türlü kısa ve uzun vadeli mali yatırımlardan sağlanan faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır.” (T.C. Resmi Gazete, 26/12/1992, Sayı: 21447(M)) Sahip olunan iştirakler veya bağlı ortaklık hisse senetleri karşılığında elde edilen kar payları ise, yine aynı grup içerisinde yer alan “640. İştiraklerden Temettü Gelirleri” veya “641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri” hesaplarına kaydedilmektedir. Grupta yer alan diğer hesaplar

tablodaki gibidir. (T.C. Resmi Gazete, 26/12/1992, Sayı: 21447(M); T.C. Resmi Gazete, 16/12/1993, Sayı: 21790; T.C. Resmi Gazete, 05/05/2004, Sayı: 25453)

Şekil 2: “Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar” Hesap Grubu Altında Açılan Hesaplar

2.5.2. Kar Paylarını Muhasebeleşirmesinin Değerlendirilmesi

2.5.2.1. Katılım Hesabında Kar Oluşması:

Katılım hesaplarına yatırım yapmak genel olarak işletmelerin ana faaliyet konuları arasında yer almamaktadır. Bundan dolayı bu hesaplardan elde edilen kar paylarının “64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar” hesap grubu içerisinde yer alması gerekmektedir. Ancak bu grup içerisinde, katılım hesapları vasıtası ile elde edilen kar paylarının gelir kaydedileceği özel bir hesap belirlenmemiştir. İşletmeler buradan elde ettikleri kar paylarını ekseriyetle, alacaklarından veya mevduat hesaplarından elde ettikleri faiz gelirlerini izledikleri “642 Faiz Gelirleri” hesabına kaydetmekte ve bu hesap üzerinden döneme ait sonuç hesaplarına yansıtmaktadırlar.

Aşağıda, iki adet işletmenin yasal defterlerinden alınmış olan katılım hesabı kar paylarının tahakkukuna ait örnek kayıtlar aktarılmıştır.

Örnek:

... Makine Ticaret ve Sanayi A.Ş.

102	Bankalar	xx
10201	.... Katılım Bankası	
193	Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar	x
642	Faiz Gelirleri	xx
64201	.... Bankası Katılım Hesabı Kar Payı	
102	Bankalar	x

Örnek:

... Yatırım Tarım Peyzaj İnşaat Turizm San. ve Tic. A.Ş.¹⁰

102	Bankalar	132.484,13	0,00
10201	TL Hesaplar	2.000,00	0,00
10202056	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (USD)	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (Usd) Faiz Geliri	860,12 0,00
10202079	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (USD)	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (USD) Faiz Geliri	68.926,69 0,00
193	Pesin Ödenen Vergiler ve Fonlar	9.089,49	0,00
19301	Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar	9.089,49	0,00
19301001	Banka Faiz Stopajları	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap ((USD) Stopaj Gideri	129,02 0,00
19301001	Banka Faiz Stopajları	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (USD)Stopaj Gideri	8.960,47 0,00
642	Faiz Gelirleri	0,00	69.786,81
64201	Faiz Gelirler	0,00	69.786,81

¹⁰ Fiş kaydında yer alan bazı hesaplar konu dışı olmaları sebebiyle buraya alınmamıştır. Hesap tutarları arasındaki uyumsuzluk bu durumdan kaynaklanmaktadır.

64201001	Vadeli Mevduat Faiz Gelirleri	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (Usd) Faiz Geliri	0,00	860,12
64201001	Vadeli Mevduat Faiz Gelirleri	X Katılım Bankası Akdeniz Kurumsal ..... Katılım Hesap (Usd) Faiz Geliri	0,00	68.926,69

Bu işletmelerin gelir tablolarına bakan bir kimsenin katılım hesaplarından elde edilmiş bir gelir olduğunu görmesine imkân bulunmamaktadır. İşletmenin faizden elde etmiş olduğu bir gelir bulunmasa bile, katılım hesabından elde edilen kar payları “642 Faiz Gelirleri” hesabında gözükeceğinden, hesaptaki tutarın kaynağına dair bilgi sahibi olmayan üçüncü kişi, bu tutarın faiz geliri olduğunu düşünecektir.

Öte yandan literatürün doğru kullanımının, katılım bankaları ile mevduat bankaları arasındaki farkın ortaya konulmasına ve buna dair bilincin geniş bir tabana yayılmasına sağlayacağı katkı göz ardı edilmemelidir. Elde ettiği kazancın faizden mi yoksa kar payından mı kaynaklandığını önemseyen bir işletmenin, bu geliri kayıt altına alan ve ilgili diğer taraflara yansıtan belgelerin, buna uygun düzenlenmesi hususunda gereken hassasiyeti göstermesi gerekmektedir.

Katılım hesapları karşılığında elde edilen kar payları, işletmeler açısından genel olarak ana faaliyet dışındaki faaliyetlerden elde edilen kazanç mahiyetinde olduklarından, aynı mahiyetteki diğer gelirler için açılmış hesapların bulunduğu “64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar” hesap grubunda muhasebeleştirilmeleri gerekmektedir.

Yukarıda da aktarıldığı üzere 64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar hesap grubunda yer alan alt hesapların tamamı farklı gelir türleri için açılmış bulunmaktadır. Hesap grubunun mevcut durumundan hareketle, katılım hesabı kar paylarının kaydedilmesi için iki farklı alternatif önerilmektedir.

- 642 Faiz Gelirleri hesabının adı, 642 Katılım Hesabı Kar Payları ve Faiz Gelirleri hesabı olarak değiştirilebilir ve kar payları bu hesapta izlenmeye devam edilir.

- İştiraklere ait hisseler, iştirak ve bağlı ortaklık şeklinde sınıflandırılmakta, bu sınıflandırma yapılırken iştirakteki sermaye payı veya oy hakkının oranı dikkate alınmaktadır.¹¹ Dolayısı ile bu iki kaynaktan elde edilen temettüleri arasında önemli bir fark bulunmamaktadır. 640 İştiraklerden Temettü Gelirleri hesabı “640 İştiraklerden ve Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri” şekline dönüştürülerek hem iştirak temettü gelirlerinin hem de bağlı ortaklık temettü gelirlerinin bu hesapta izlenmesi mümkündür. Böylece boşalacak olan 641 numaralı hesap “641 Katılım Hesabı Kar Payı” ismi veya benzeri bir isimle, katılım hesaplarından elde edilen kar payları için açılacaktır.

Bu durum, işletme sahip ve çalışanlarında katılım bankalarından elde edilen kar paylarının, mevduat banlarından veya diğer alacaklardan sağlanan faiz gelirlerinden farklı olduğu yönünde algı oluşmasında ya da var olan algının güçlenmesinde önemli bir etki oluşturacaktır. Bunun yanında işletmeler katılım hesaplarından elde ettikleri kar payları ile faiz gelirlerini ayrı hesaplarda sunma imkânına kavuşmuş olacaktır.

¹¹ 1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Hesap Planı Açıklamaları

242. İştirakler

İşletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık paylarının izlendiği hesaptır. İştirakler hesabı, bir ortaklıktaki en fazla % 50 oranında olan sermaye payları veya oy haklarının izlenmesinde kullanılır.

İştirak edilen ortaklıklarda iştirak ilişkisinden bahsedebilmek için sermaye payı dikkate alınmaksızın sahip olunan oy hakkı veya yönetime katılma hakkının en az % 10 oranında bulunması gerekir.

245. Bağlı Ortaklıklar

İşletmenin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 50 oranından fazla sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerin sermaye paylarının izlendiği hesaptır. Bağlı ortaklığın sahipliğinin belirlenmesinde yukarıdaki kıstaslardan, yönetim çoğunluğunu seçme hakkı, esas alınır.

2.5.2.2. Katılım Hesabında Zarar Oluşması

Katılım hesapları hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ve anaparanın aynen geri ödenmesi garantisinin verilemediği, toplanan fonların katılım bankalarınca kullandırılmasından doğacak kâr veya zarara katılma sonucunu veren hesaplardır. (5411 Sayılı Kanun, Md. 3) Bu hesaplara yapılan yatırımlardan zarar doğma ihtimali de bulunmaktadır.

Vergi mevzuatına genel olarak bakıldığında katılım hesaplarından zarar doğma ihtimalinin göz ardı edildiği söylenebilir. Bu yaklaşım bilgi eksikliğinden kaynaklanıyor olabileceği gibi, daha önce böyle bir olayla karşılaşılmamış olmasından dolayı gündeme gelmemiş de olabilir. Buna paralel olarak *Tek Düzen Hesap Planında* katılım hesabı zararlarının kaydedilebileceği bir hesap açılmamıştır. Öte yandan şunu da belirtmek gerekir ki *Tek Düzen hesap Planındaki* bu durum biraz da katılım hesabı kar paylarının nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde edilen iratlarla aynı kategoride değerlendirilmesinden ileri gelmektedir. Tablodan da görüleceği gibi daha çok faiz ve kar payı şeklinde tahakkuk eden bu iratlar için *Tek Düzen Hesap Planında* sadece gelir hesapları açılmıştır. Bu yatırımlar için gider veya zarar hesabı ise bulunmamaktadır. Bu durum daha önce açıklanmış olan “*menkul sermaye iratlarından zarar doğmaz*” prensibi ile de örtüşmektedir.

Şekil 3: Tek Düzen Hesap Planında Yer Alan 64 ve 65 Numaralı Hesap Gruplarının Karşılaştırılması

64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar	65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)
640. İştiraklerden Temettü Gelirleri	650.
641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	651.
642. Faiz Gelirleri	652.
643. Komisyon Gelirleri	653. Komisyon Giderleri (-)
644. Konusu Kalmayan Karşılıklar	654. Karşılık Giderleri (-)
645. Menkul Kıymet Satış Karları	655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)
646. Kambiyo Karları	656. Kambiyo Zararları (-)
647. Reeskont Faiz Gelirleri	657. Reeskont Faiz Giderleri (-)
648. Enflasyon Düzeltmesi Karları	658. Enflasyon Düzeltmesi Zararları (-)
649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar	659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)

Katılım hesaplarının kar paylarının diğer menkul sermaye iratlarından farklı olan yönü, bu hesaplara yapılan yatırımlardan zarar doğma ihtimalinin de bulunmasıdır. Dolayısı ile bu yatırımdan zarar edilmesi durumunda, mükelleflerin bu zararı yasal defterlerine kaydedecekleri ve böylece faaliyetleri ile ilgili finansal tablolarına yansıtabilecekleri bir hesap kodu olması gerekmektedir. Bu eksikliğin, Tek Düzen hesap Planında “651” kod ile yer alan hesabın “651 Katılım Hesabı Zarar Payı” adıyla veya benzer başka bir adla katılım hesabında oluşan zararların muhasebeleştirilmesinde kullanılmak üzere açılması suretiyle giderilmesi mümkün olacaktır.

Tekdüzen Hesap Planı’nın iki başlık altında yer alan önerilerin dikkate alınması suretiyle yeniden oluşturulması durumunda 64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar ve 65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-) hesap grupları tablodaki gibi olacaktır.

**64 Diğer Faaliyetlerden Olağan
Gelir ve Kârlar**

640. İştiraklerden ve Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri
- 641 Katılım Hesabı Kar Payı
642. Faiz Gelirleri
643. Komisyon Gelirleri
644. Konusu Kalmayan Karşılıklar
645. Menkul Kıymet Satış Karları
646. Kambiyo Karları
647. Reeskont Faiz Gelirleri
648. Enflasyon Düzeltmesi Karları
649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar

**65. Diğer Faaliyetlerden Olağan
Gider ve.Zararlar (-)**

- 650.
651. Katılım Hesabı Zarar Payı
- 652.
653. Komisyon Giderleri (-)
654. Karşılık Giderleri (-)
655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)
656. Kambiyo Zararları (-)
657. Reeskont Faiz Giderleri (-)
658. Enflasyon Düzeltmesi Zararları (-)
659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)

SONUÇ

Bu çalışmada katılım bankalarının fon toplama araçlarından biri olan katılım hesaplarına yapılan yatırımlardan elde edilen gelirlerin, yürürlükte bulunan vergi mevzuatı karşısındaki durumu ortaya konulmuş; var olan bir takım sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunların çözümü için -gerekli olan mevzuat değişiklikleri dâhil- bir takım öneriler getirilmiştir. Çalışmada ortaya çıkan bulgular aşağıdaki şekilde belirtilebilir;

- Katılım hesaplarından elde edilen kar payları Gelir Vergisi Kanunu'nda menkul sermaye iradı olarak değerlendirilmiş ve tevkifat suretiyle vergilendirme esası benimsenmiştir. Ancak Gelir Vergisi Kanunu, menkul sermaye iratlarının kaynağından olumsuz doğmayacağı prensibini benimsemiş ve bu prensip gereğince menkul sermaye iratlarında, *gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmelerin zarar addolunmayacağını* ifade etmiştir. Ancak kar payları bu noktada diğer menkul sermaye iratlarından ayrılmaktadır. Bu hesapların mahiyeti gereği, yatırımın zararlı sonuçlanma durumu bulunmaktadır. Oysa Kanun'da katılım hesabında zarar doğması durumunda bu zararların gelir vergisi matrahından indirim konusu yapılıp yapılamayacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır.
- Vergi Usul Kanunu'nun işletmeye kayıtlı varlıklarının değerlemesine ilişkin hükümlerini düzenleyen 3 üncü kitabında, katılım hesaplarının değerlemesine ilişkin düzenleme bulunmamakta, bu hesapların değerlemesi, alacaklar ve vadeli mevduat hesaplarının değerlemesini düzenleyen madde hükümlerine göre yapılmaktadır.
- Tekdüzen Hesap Planı'nda katılım hesabı kar paylarının muhasebeleştirilmesi için açılmış özel bir hesap bulunmadığından, bu gelirler "642 Faiz Gelirleri" hesabında izlenmekte ve finansal tablolarda faiz geliri olarak sunulmaktadır. Buna paralel olarak katılım hesaplarına yapılan yatırımlardan zarar doğması durumunda bu zararların kaydedilmesi için açılmış özel bir hesap ve mükelleflerin bu zararları yasal defterlerine nasıl kaydedeceklerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu hususlar hakkında, ilgili kısımlarda sunulan öneriler doğrultusunda gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılması suretiyle, katılım bankalarından elde edilen kar paylarının mahiyetlerine uygun olarak vergilendirilmesine ve finansal tablolarda faiz değil de kar payı olarak sunulmasına imkân sağlanacaktır. Çalışma konusu hususlar özellikle vergi mükelleflerine ait işlemler olduklarından, bu konular hakkında gerekli düzenlemelerin yapılması, işletme sahip ve çalışanlarında katılım bankalarından elde edilen kar paylarının, mevduat banlarından veya diğer alacaklardan sağlanan faiz gelirlerinden farklı olduğu yönünde bir algı oluşması ya da var olan algının güçlenmesi yönünde önemli bir etki oluşturacaktır.

KAYNAKÇA

Yararlanılan Yasal Mevzuat:

- Vergi Usul Kanunu**, Kanun Numarası:213, Kabul Tarihi: 04/01/1961, Resmi Gazete Sayısı - Tarihi: 10703 - 10/01/1961
- Kurumlar Vergisi Kanunu**, Kanun Numarası:5520, Kabul Tarihi:13/06/2006, Resmi Gazete Sayısı - Tarihi:26205 - 21/06/2006
- Gelir Vergisi Kanunu**, Kanun Numarası:193, Kabul Tarihi: 31/12/1960, Resmi Gazete Sayısı - Tarihi:10700 - 06/01/1961
- Bankacılık Kanunu**, Kanun Numarası: 5411, Kabul Tarihi: 19/10/2005, Resmi Gazete Sayısı - Tarihi: 25983 (Mük.) - 01/11/2005
- 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği**, Resmi Gazete Tarihi: 03/04/2007, Resmi Gazete No: 26482
- 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği**, Resmi Gazete Tarihi: 26/12/1992, Resmi Gazete No: 21447 (M)
- 2 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği**, Resmi Gazete Tarihi: 16/12/1993, Resmi Gazete No: 21790
- 11 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği**, Resmi Gazete Tarihi: 31/07/2003, Resmi Gazete No: 25185
- 12 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği**, Resmi Gazete Tarihi: 05/05/2004, Resmi Gazete No: 25453
- 191 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği**, Resmi Gazete Tarihi: 19/01/1996, Resmi Gazete No: 22528
- Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**, Resmi Gazete Tarihi:25/01/2019, Resmi Gazete No: 30666
- Mevduat Ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet ve Alacaklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**, Resmî Gazete Tarihi: 01.11.2006, Resmî Gazete No: 26333

Yararlanılan Kaynaklar

- Aktepe, İshak Emin, *Katılım Finans. TKBB Yayınları, Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş., 2017*
- AAOIFI, *Faizsiz Finans Standartları, Faizsiz Finans Standardı 40: Emek Sermaye Ortaklığına Dayanan Katılma Hesaplarında Kâr Dağıtımı, TKBB Yayınları, Yayın No:10, İstanbul (2018)*
- Beyanname Düzenleme Klavuzu 1 Gelir Vergisi Kanunu, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş., 2016*
- Dinç, Yusuf, *Katılım Bankalarında Havuzlar ve Birim Hesap Değeri; Vade Uyumsuzluğu ve Fon Kullandırma Üzerine Öneriler, Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi, 2017, Cilt 1, Sayı 2*
- Güray Küçükkoçaoğlu, *İslami Bankalar ve İslami Finans Kurumları Çalışma Notları, s. 16. <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcumal7.doc>, Erişim Tarihi: 10.04.2019*
- Hacak, Hasan, *Fon Kullandırma Yöntemlerinden Selem, Katılım finans Dergisi, Sayı: 9, Eylül 2018*
- Katılım Bankacılığı Sistemi Çalışma Esasları ve Uygulaması, Albaraka Türk, https://www.albaraka.com.tr/pdf/Katilim_Bankaciligi_Sistemi_Nedir_.pdf, Erişim Tarihi: 25.03.2019*

- Küçük, Muzaffer, Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Ocak 2017*
- Özsoy, M. Şerafettin, Katılım Bankacılığına Giriş, Bilnet Matbaacılık, İstanbul, 2012*
- Sevilengül, Orhan, Genel Muhasebe, Gazi Kitapevi, Ankara, 2009*
- Şahin, Ekrem, Türkiye’de Düünden Bugüne Katılım Bankaları, (Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi, 2007)*
- Tok, Ahmet, Türk Hukukunda Katılım Bankalarının Fon Toplama ve Kullandırma İşlemleri ile Klasik Bankacılık İşlemleri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, Aktaran: Bahadır Özkan, Bursa 2010*
- Uysal, Ali, ve Nurettin Eroğlu, Açıklamalı ve Örnekli Vergi Usul Kanunu, Sözkese Matbaacılık, Ankara, 2009*
- Yalkın, Yüksel Koç, Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulamalar, Tek Düzen Hesap Planı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008*

Yararlanılan İnternet Siteleri

- <http://www.bddk.org.tr>.
- <http://www.tdk.gov.tr>.
- <http://www.gib.gov.tr>.
- <http://www.tkbb.org.tr>.
- <http://www.mevzuat.gov.tr>.